

Кльова В. О.

здобувач вищої освіти юридичного факультету
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Карпенко Р. В.

кандидат юридичних наук,
старший викладач кафедри
цивільно-правових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ЮРИДИЧНІ ФАКТИ ЯК ПІДСТАВИ ВИНИКНЕННЯ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ

Наше дослідження варто розпочати з визначення юридичних фактів. Юридичні факти у цивільному праві - це сукупність певних обставин, підстав, наявність яких тягне встановлення, зміну чи припинення цивільних прав та обов'язків. Відповідно до цього, дослідження поняття юридичних фактів та їх класифікації в цивільному праві має важливе значення, оскільки точне визначення позиції з цих питань дозволить з'ясувати правову природу тих чи інших підстав виникнення цивільних прав та обов'язків, дасть змогу визначити перспективу розвитку законодавства в цій галузі [4, с. 7].

Слід наголосити, що юридичні факти, як підстави виникнення цивільних прав і обов'язків, неоднократно були предметом досліджень правознавців, починаючи з часів римського права. На сьогодні, ми маємо добре підґрунтя для опрацювання даної теми. Проблематика дослідження підстав виникнення цивільно-правових зобов'язань була предметом дослідження таких видатних науковців, як: Абашина Є., Коструби А., Красавчикова О, Музики Т., Ромащенко І., Іванова З., Ісакова В., Копейчикова В., Рабіновича М., Скакун О., Єрмоменко В., Лазора В., Лещух Д, Пилипенка П., Іоффе О., Ісаков В. та інших. У цивільному праві категорія «юридичний факт» виникла і розвивалася з практичної потреби, тому в основу цього визначення стало намагання охопити єдиним юридичним поняттям різноманітні передумови процесу конкретних правових відносин. Саме такою правовою ідеєю були надхненні й праці вчених, зокрема, Е. В. Васьковського, Д. Д. Гримма, Н. М. Коркунова, В. І. Синайського, Г. Ф. Шершеневича та інших. Проте були й інші думки, зокрема, Л. І. Петражицький, відзначаючи односторонність формально-догматичної юриспруденції, її схильність до «юридичної містики», надавав юридичним фактам своє суб'єктивно-психологічне трактування. Дефініцію «юридичних фактів» він розумів не як зовнішні події, а як суб'єктивні, ви-

нятково уявні події, що мають вирішальне значення у правовому житті. При цьому науковець наголошував, що під юридичним фактом з точки зору права слід розуміти не факт укладення договору як такого, а саму віру в існування такого факту [3, с. 458].

Також, характеризуючи дану правову категорію, варто не забувати про доцільність розрізнення «юридичних фактів» і «юридичних умов», тобто обставин, що мають юридичне значення для настання правових наслідків, але пов'язаних через проміжні ланки.

Як зазначають деякі автори, юридичний факт поєднує в собі два нерозривно пов'язаних моменти: матеріальний і юридичний. За своєю сутністю це реальні життєві факти, явища дійсності – дії або події. Це матеріальний факт. А іншого боку, цей факт породжує відповідні правові наслідки, а тому виступає як факт юридичний.

Юридичні факти є явищами реальної дійсності, які існують об'єктивно, незалежно від ставлення до них людини, тому важко припустити існування юридичних фактів у майбутньому. Відтак стає зрозумілим, що юридичні факти на момент їх аналізу уже мають існувати або вони існували в минулому. Більше того, як зауважує О. О. Отраднава, кожному юридичному факту має бути надана конкретна характеристика[2, с. 96].

Такі науковці, як: Цвік М. В. ТА Петришин О. В., зазначають, що юридичні факти – це життєві обставини, які: 1) полягають у наявності або відсутності явищ матеріального світу; 2) мають конкретний зміст, існують у певному місці й часі; 3) несуть інформацію про стан суспільних відносин, що входять до предмета правового регулювання; 4) мають зовнішній вираз; 5) прямо або опосередковано передбачені нормами права; 6) зафіксовані в установленій законодавством процесуальній формі; викликають юридичні наслідки, передбачені нормами права [1, с. 346]. Щодо особливостей даної категорії, можна виокремити наступні: мають конкретний характер - це виявляється у тому, що ними не можуть бути будь-які думки; мають індивідуальний характер – юридичні факти складаються із дій конкретних суб'єктів правовідносин; мають об'єктивний характер; мають нормативний характер – означає що правового значення набувають не усі дії або події, а тільки ті, з якими пов'язуються певні правові наслідки, тільки ті життєві обставини, котрі передбачені нормами права; мають інформативний характер; має формально визначений характер.

Отже, проаналізувавши усі визначення та ознаки, ми можемо констатувати, що юридичні факти це явища реальної дійсності, які існують незалежно від ставлення до них людини, а також, це сукупність певних обставин, підстав, наявність яких тягне встановлення, зміну чи припинення цивільних прав та обов'язків.

1. Загальна теорія держави і права : підруч. для здобувач вищої освіти юрид. ВНЗ; за ред. М. В.Цвіка, О. В. Петришина. Харків: Право, 2009. 584 с.

2.Отрадна О. О. Проблеми вдосконалення механізму цивільно-правового регулювання деліктних зобов'язань: моногр. Київ: Юрінком Інтер, 2014. 328 с.

3.Петражицкий Л. И. Теория права и государства в связи с теорией нравственности. Санкт-Петербург: Лань, 2-е изд. Т. 2. 2000. 608 с.

4.Харитонов С. О., Нагорняк В. А. Деякі проблемні питання визначення поняття та видів юридичних фактів у цивільному праві. *Актуальні проблеми державного права*. 2007. Вип. 33. С. 7–18.

Кльова В. О.

здобувач вищої освіти
юридичного факультету
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Карпенко Р. В.

кандидат юридичних наук,
старший викладач кафедри
цивільно-правових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ОСОБЛИВОСТІ СПАДКУВАННЯ ЗА ЗАКОНОМ У ЦИВІЛЬНОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ

Варто зазначити, що основні питання спадкування, спадщини існували завжди, та нині залишаються актуальними як для окремої людини, так і для суспільства та держави, адже воно охоплює інтереси кожного. Щодо статистики, то науковці визначають, що приблизно мільйон осіб являються суб'єктами спадкових відносин незалежно від їх місця знаходження, їх національності та інших факторів.

Дану тематику у своїх наукових доробках розглядали такі українські вчені, як: М. М. Агарков, Ч. Н. Азімов, С. С. Алексєєв, М. І. Брагінський, М. М. Вітрянський, Ю. О. Заїка, О. С. Іоффе, В. М. Співак, А. А. Підпригора, Я. М. Шевченко, М. Ю. Барщевський, М. І. Бондарєв, Н. С. Глусь, М. В. Гордон, О. В. Дзера, В. К. Дроніков та багато інших.

Спадкування можна сміливо віднести до інституту цивільного права, адже воно регулюється Цивільним Кодексом України, а також регулює спадкові відносини суб'єктів цивільного права. Також, щодо нормативно-правової бази, то спадкування регулюється: Конституцією України, а саме II розділом. Щодо самої дефініції поняття «спадкування», то в Цивільному Кодексі, а саме у статті 1216 зазначається, що спадкуванням є перехід прав та обов'язків (спадщини) від фізичної особи, яка померла (спадкодавця), до ін-